

Sygn. akt I C 751/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 lipca 2018 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSO Renata Lech

Protokolant: sekretarz sądowy Dorota Książczyk

po rozpoznaniu w dniu 20 lipca 2018 roku w Piotrkowie Trybunalskim,

na rozprawie

sprawy z powództwa **Skarbu Państwa – Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe Nadleśnictwo K.**

przeciwko **T. P.**

o zapłatę

- zasądza od pozwanego T. P. na rzecz powoda Skarbu Państwa – Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe Nadleśnictwo K. **kwotę 109.376,56 zł** (sto dziewięć tysięcy trzysta siedemdziesiąt sześć złotych 56/100) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 9 grudnia 2016r. do dnia zapłaty;
- zasądza od pozwanego T. P. na rzecz powoda Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej **kwotę 5.400,00 zł** (pięć tysięcy czterysta złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;
- nakazuje pobrać od pozwanego T. P. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim **kwotę 5.469,00 zł** (pięć tysięcy czterysta sześćdziesiąt dziewięć złotych) tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

Sygn. akt I C 751/17

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 6 kwietnia 2017r. powód **Skarb Państwa – Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo K.**, reprezentowany przez Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej, wniósł o zasądzenie od **pozwanego T. P. kwoty 109.376,56 zł** z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 9 grudnia 2016r. do dnia zapłaty z tytułu kary umownej za nieterminowe wykonanie prac objętych umową z dnia 5 marca 2014r. do dnia zapłaty oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego (k. 3-8).

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 11 kwietnia 2017r. Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim uwzględniając w całości żądanie pozwu, nakazał pozwanemu, aby zapłacił na rzecz powoda kwotę 109.376,56 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 9 grudnia 2016r. do dnia zapłaty i kwotę 3.600,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w terminie dwóch tygodni od doręczenia nakazu, albo wniósł w tymże terminie sprzeciw (k. 90).

W dniu 28 kwietnia 2017r. pozwany T. P., reprezentowany w toku postępowania przez pełnomocnika adwokata M. S., złożył sprzeciw od powyższego nakazu zapłaty, wnosząc o oddalenie powództwa w całości, podnosząc zarzut rażącego wygórowania dochodzonej kary umownej. Pozwany wskazał ponadto, iż powód nie wykazał, aby na skutek

nieterminowego wykonania prac leśnych w Nadleśnictwie K. w 2015r. powód, polegających na zagospodarowaniu lasu i ścinie drzew, poniósł szkodę (k. 97-99).

W odpowiedzi na sprzeciw od nakazu zapłaty powód, reprezentowany w toku postępowania przez radcę Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej J. P., podtrzymał żądanie pozwu, wskazując na niezasadność podniesionego przez pozwanego zarzutu rażącego wygórowania kary umownej (k. 120-123).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 5 marca 2014. na skutek przeprowadzonego przetargu nieograniczonego została zawarta pomiędzy Skarbem Państwa – Państwowym Gospodarstwem Leśnym Lasy Państwowe Nadleśnictwo K. a T. P., prowadzącym działalność gospodarczą pod nazwą (...) Usługi (...) z siedzibą w G. umowa nr (...) dotycząca wykonania usług w zakresie gospodarki leśnej.

Zgodnie z zapisem § 1 powyższej umowy pozwany jako wykonawca przyjął do wykonania w latach 2014-2015 zadania gospodarcze pod nazwą „Wykonanie usług z zakresu gospodarki leśnej w Nadleśnictwie K. w latach 2014-2015 w leśnictwach Ż., S., T., D., R.”. Przedmiot zamówienia został szczegółowo opisany w umowie i sporządzonych do niej załącznikach. Umowa została zawarta na okres od dnia 5 marca 2014r. do 31 grudnia 2015r. Zgodnie z zapisem § 4 ust. 2 umowy wykonawca był zobowiązany do proporcjonalnego rozłożenia w czasie realizowanych prac. Szczegółowe terminy i kolejność wykonywania poszczególnych prac podanych w ofercie oraz ich szczegółowa lokalizacja winna być określona w zleceniach prac do wykonania sporządzonych przez osobę upoważnioną przez Nadleśniczego. Bez przekazania zlecenia przez upoważnionego przedstawiciela zamawiającego, wykonawca nie był uprawniony do wykonywania jakichkolwiek usług z zakresu umowy. Zgodnie z postanowieniami umowy terminy wykonania poszczególnych prac określone w zleceniach nie mogły wykraczać poza terminy obowiązywania umowy, miały też uwzględniać realny czas niezbędny do ich wykonania i nie mogły być przekazane wykonawcy w terminie krótszym niż 3 dni przed wymaganym terminem rozpoczęcia wykonania zadania (§ 4 ust. 3-6 umowy).

Zgodnie z postanowieniami umowy (§ 1 ust. 4) wykonawca nie mógł angażować do wykonania przedmiotu umowy podwykonawców.

Szczegółowy zakres prac objętych umową został określony w załączniku nr 1 do umowy, tj. opisie przedmiotu zamówienia.

Zgodnie z zapisem § 10 ust. 1 umowy wykonawca, w przypadku opóźnienia w wykonaniu prac objętych danym zleceniem, zapłaci zamawiającemu kary umowne w wysokości 2% wartości tego zlecenia, za każdy dzień opóźnienia liczonej po upływie terminu podanego w zleceniu.

(dowód: umowa nr (...), k. 11-18, opis przedmiotu zamówienia załącznik nr 1, k. 19-27)

Mając na uwadze treść i obowiązki wynikające z łączącej strony umowy oraz okres obowiązywania umowy, tj. od 5 marca 2014r. do 31 grudnia 2015r., upoważnione przez zamawiającego osoby, tj. leśniczy z leśnictwa Ż., leśniczy w leśnictwie S., leśniczy z leśnictwa T., leśniczy z leśnictwa R. wydawali zlecenia określające zadania gospodarcze ujęte w wykazie zadań do wykonania w ramach poszczególnych leśnictw. W 2015r. powyższe zlecenia obejmowały m.in. w leśnictwie T. - zlecenie nr 5, w leśnictwie R. – zlecenie nr 36 i 39, w leśnictwie S. – zlecenia nr 1, 2, 3, 6, 10, 14, 22, 28, 33, 34, 35, 36, 40, 41, 42, 46, 57.

(dowód: zlecenia w sprawie wykonania zadań gospodarczych, k. 33-52)

Pozwany realizując prace objęte wskazanymi powyżej zleceniami wydanymi przez upoważnione przez zamawiającego osoby dopuścił się znaczącego opóźnienia. W związku z powyższym powód jako zamawiający wzywał pozwanego do wykonania prac. W piśmie z dnia 8 lipca 2015r. powód wezwał pozwanego do ostatecznego wykonania następujących prac:

- w Leśnictwie S.:

1. prace w zakresie hodowli lasu – pielęgnacji gleby, objęte zleceniami: nr 33 – gdzie termin realizacji upłynął 12 czerwca 2015r., nr 35 – gdzie termin realizacji upłynął 30 czerwca 2015r. ,
2. prace z zakresu pozyskania drewna, objęte zleceniami nr 34, 36 i 37, gdzie termin realizacji upłynął 30 czerwca 2015r.

-w Leśnictwie T.: prace z zakresu pozyskania drewna objęte zleceniem nr 25, gdzie termin wykonania prac upłynął 31 marca 2015r.

- w Leśnictwie R. prace z zakresu pozyskania drewna objęte zleceniem nr 36 i 39, gdzie terminy wykonania prac upłynęły odpowiednio: 20 czerwca 2015r., 15 i 30 czerwca 2015r.

(dowód: kopia pisma Nadleśniczego Nadleśnictwa K. A. P. z dnia 8 lipca 2015r., k. 54-55)

Po wielokrotnych monitach, odbytych spotkaniach i rozmowach, zlecenia przekazane wykonawcy w 2015r. zostały zrealizowane do końca obowiązywania umowy, tj. do 31 grudnia 2015r., przy czym część tych zleceń została zrealizowana przez podwykonawców dopuszczonych przez powoda w uzgodnieniu z pozwanym.

(dowód: zeznania świadków: M. F., k. 131verte, k. 132verte, nagranie przebiegu rozprawy, k. 136, min. 00:10:57-00:36:25

W związku z nieterminowym wykonaniem prac (zwłoka wyniosła o kilku do kilkudziesięciu dni) powód naliczył kary umowne w wysokości 2% wartości zleceń, tj. łącznie kwotę 185.541,56 zł.

Z tytułu opóźnienia w realizacji zleceń w leśnictwie S. powód naliczył karę umowną w kwocie 16.212,43 zł. Opóźnienie dotyczyło realizacji prac objętych zleceniami nr: 2, 22, 35, 38, 41, 42.

Z tytułu opóźnienia w realizacji zleceń w leśnictwie T. powód naliczył karę umowną w kwocie 14.737,26 zł, w leśnictwie R. – 38.566,52 zł oraz kwotę 116.025,35 zł.

(dowód: pismo Nadleśniczego Nadleśnictwa K. z dnia 16 listopada 2015r. wraz z wyliczeniem kar umownych, k. 56-61)

W piśmie z dnia 30 grudnia 2015r. skierowanym do powoda pozwany wniósł o zmniejszenie naliczonych kar umownych o 95%, wskazując na niezależne od niego okoliczności, które spowodowały opóźnienie w realizacji zleconych prac. Pozwany wskazał, min. na następujące okoliczności: wystąpienia na wielu powierzchniach dłuższej zrywki niż podstawa przyjęta do przetargu, wystąpienie wielu przekroczeń masy pozyskanego drewna, wykonywanie dużej części robót przez podwykonawców, których wynagrodzenie było rozliczne bezpośrednio z nadleśnictwem na podstawie umowy cesji wierzytelności, brak wskazań dokładnego miejsca pracy, brak odpowiedniej liczby sadzonek, przesuwanie grup roboczych na inne powierzchnie z powodu pilności wykonania innych robót na wnioski leśniczych.

W kolejnym piśmie z dnia 11 października 2016r. pozwany podniósł okoliczność wykonania zobowiązania w znacznej części oraz rażącego wygórowania kary umownej.

(dowód: pismo pozwanego z dnia 30 grudnia 2015r., k. 62-64, pismo pozwanego z dnia 11 października 2016r., k. 65-66)

W związku z podnoszonymi przez pozwanego okolicznościami niezawinionego opóźnienia w realizacji prac w dniu 9 listopada 2016r. odbyło się spotkanie, w którym wzięli udział przedstawiciele powoda oraz pozwany. Podczas spotkania dokonano dokładnej analizy poszczególnych zleceń, po której powód przychylił się do części argumentów pozwanego i dokonał korekty naliczonych kar umownych, przy czym przy ustalaniu terminu wykonania prac wzięto pod uwagę prolongaty wykonania prac, gdy opóźnienie wynikało z przyczyn niezależnych od wykonawcy.

Podczas kolejnego spotkania w dniu 22 listopada 2016r. powód przedstawił pozwanemu skorygowane wyliczenie ilości dni opóźnienia w realizacji zleconych prac, które to wyliczenie pozwany zaakceptował.

W następstwie poczynionych ustaleń powód dokonał ponownego przeliczenia kar umownych, dokonał korekty noty księgowej i **ustalił ostateczną wysokość kary umownej na kwotę 109.376,56 zł, zmniejszając pierwotnie naliczoną karę umowną o kwotę 42.696,74 zł.**

Pozwany nie zaakceptował powyższej kwoty, informując, iż w przypadku wystąpienia przez powoda na drogę postępowania sądowego, będzie wnosił o miarkowanie kary umownej i zapłaty ich przez podwykonawców.

(dowód: kopia notatki ze spotkania w dniu 9 listopada 2016r., k. 75-76, rozliczenie zleceń pozwanego, k. 77, notatka ze spotkania w dniu 22 listopada 2016r., k. 78, wyliczenie kar umownych, k. 79-83, k. nota księgowa, k. 84)

Wezwaniem do zapłaty doręczonym pozwanemu w dniu 1 grudnia 2016r. i 27 stycznia 2017r. powód zażądał od pozwanego uregulowania kary umownej w kwocie 109.376,56 zł.

(dowód: wezwania do zapłaty wraz z dowodem doręczenia, k. 85-88)

Zlecenia na wykonanie poszczególnych prac w ramach realizacji umowy były wystawiane przez leśniczych z poszczególnych leśnictw. Zakres zleconych prac był zgodny z umową. Określony w zleceniu termin realizacji poszczególnych prac był dostosowany do zakresu tych prac. Pozwany nie kwestionował powyższych terminów, bez zastrzeżeń podpisywał przekazywane mu zlecenia.

(dowód: zeznania świadków: M. F., k. 131-132, nagranie przebiegu rozprawy, k. 136, min. 00:10:57-00:36:25, zeznania świadka Z. K., k. 158-verte, k. 159, nagranie przebiegu rozprawy, k. 162, min. 00:04:45-00:18:20, zeznania przesłuchanego w charakterze powoda A. P., k. 196verte -198verte, nagranie przebiegu rozprawy, k. 201, min. 00:01:54-00:33:14)

Powodowi bardzo zależało na terminowej realizacji prac objętych przedmiotową umową z uwagi na to, iż rok 2015 był ostatnim rokiem realizacji 10-letniego planu urządzania lasu zatwierdzonego przez Ministra Środowiska. Dlatego pomimo opóźnień w realizacji prac przez pozwanego, powód nie chciał zerwać umowy, gdyż spowodowałoby to konieczność powtórzenia procedury przetargowej, a w konsekwencji także bardzo znaczące wydłużenie terminu realizacji prac zaplanowanych na rok 2015r. Z tych względów, pomimo zapisu umowy, który zakazywała zlecenia prac podwykonawcom, powód zgodził się na wprowadzenie podwykonawców. Pozwany to zaakceptował, gdyż była to dla niego korzystna sytuacja, gdyż w ten sposób uniknął kary umownej za rozwiązanie umowy z jego winy. Pozwany wskazał kilku podwykonawców. Pozwany koordynował prace swoich pracowników oraz prace podwykonawców, zlecał prace podwykonawcom. Uzgadniał z leśniczymi, gdzie prace będą wykonywali jego pracownicy, a gdzie podwykonawcy.

Podwykonawcy zgodzili się na podjęcie prac pod warunkiem dokonania cesji wierzytelności przez pozwanego, co gwarantowało im, iż płatność za wykonaną pracę będzie dokonywana przez powoda bezpośrednio do ich rąk. Podwykonawcy chcieli mieć pewność, że będą mieli zapłacone za wykonaną pracę. Taka też została przyjęta forma rozliczenia. Pozwany wystawiał fakturę, gdzie określał kwotę należną podwykonawcy, zaś powód płacił bezpośrednio podwykonawcom za wykonaną pracę.

(dowód: zeznania świadków: M. F., k. 131-132, nagranie przebiegu rozprawy, k. 136, min. 00:10:57-00:36:25, M. P., k. 133-134, nagranie przebiegu rozprawy, k. 136, min. 00:36:59, Z. K., k. 158-verte, k. 159, nagranie przebiegu rozprawy, k. 162, min. 00:04:45-00:18:20, D. S., k. 160, k. 160-verte, nagranie przebiegu rozprawy, k. 162, min. 00:24:07-0:30:54, zeznania przesłuchanego w charakterze powoda A. P., k. 196verte -198verte, nagranie przebiegu rozprawy, k. 201, min. 00:01:54-00:33:14)

Opóźnienia w wykonaniu zleceń przez pozwanego wynikały ze złej organizacji pracy, zbyt małej ilości sprzętu oraz zbyt małej ilości pracowników. Pracownicy pozwanego żalili się do leśniczych, że nie mają wypłacanego przez pozwanego wynagrodzenia. Były sytuacje, że pracownicy pozwanego odmawiali dalszego świadczenia pracy z uwagi na niewypłacenie wynagrodzenia, oświadczyli leśniczemu, iż dopiero, jak pozwany zapłaci im zaległe wynagrodzenie przystąpią do pracy.

(dowód: zeznania świadków: M. F., k. 131-132, nagranie przebiegu rozprawy, k. 136, min. 00:10:57-00:36:25, Z. K., k. 158-verte, k. 159, nagranie przebiegu rozprawy, k. 162, min. 00:04:45-00:18:20, R. P., k. 190-191, nagranie przebiegu rozprawy, k. 192, min. 00:07:47-00:21:42, zeznania przesłuchanego w charakterze powoda A. P., k. 196verte -198verte, nagranie przebiegu rozprawy, k. 201, min. 00:01:54-00:33:14)

Gdy powód, widząc opóźnienie w realizacji poszczególnych prac, wzywał pozwanego do przyspieszenia wykonania zalecenia, wówczas często zdarzało się, że pozwany uzasadniając opóźnienie wskazywała na niezawinione przez siebie okoliczności, takie jak m.in. złe warunki atmosferyczne, opóźnienie w dostawie sadzonek, większe masy drewna do pozyskania, wydłużona zrywka. Gdy podnoszone okoliczności były uzasadnione, powód uwzględnił to i wydłużał termin realizacji zlecenia. Także podczas negocjacji odnośnie obciążenia karą umową okoliczności te były uwzględniane i stanowiły podstawę do obniżenia kary umownej.

(dowód: zeznania świadków: M. F., k. 131-132, nagranie przebiegu rozprawy, k. 136, min. 00:10:57-00:36:25, zeznania przesłuchanego w charakterze powoda A. P., k. 196verte -198verte, nagranie przebiegu rozprawy, k. 201, min. 00:01:54-00:33:14)

Powód nie poniósł szkody z tytułu nieterminowego wykonywania przez pozwanego, nie płacił żadnych kar. Miał natomiast duże perturbacje organizacyjne, głównie wtedy, gdy opóźnienie dotyczyło prac w zakresie pozyskania drewna. Prace nie wykonane w jednym leśnictwie musiały być kompensowane poprzez podjęcie prac w innym leśnictwie. Głównym dochodem powoda jest bowiem dochód ze sprzedaży drewna i powód nie mógł dopuścić do tego, aby na skutek nierzetelności pozwanego, nie były realizowane kontrakty w zakresie sprzedaży drewna. Niedotrzymanie tych kontraktów groziło bowiem dużymi karami finansowymi. Główny problem dotyczył leśnictw: T., S., R. w zakresie pozyskania drewna liściastego. Były tam duże opóźnienia dotyczące znaczących ilości drewna. Aby zrealizować dostawy do kontrahentów powód musiał łączyć dostawy drewna z innych leśnictw, co jest też uciążliwe dla odbiorców, którzy żądają dostawy drewna z jednego leśnictwa. Zdarzyła się także sytuacja, iż pozyskane drewno z wycinki dokonanej przez pozwanego leżało przez dwa miesiące w lesie, co obniżyło jakość pozyskanego surowca i był przedmiotem reklamacji przez odbiorcę.

(dowód: zeznania świadków: M. F., k. 131-132, nagranie przebiegu rozprawy, k. 136, min. 00:10:57-00:36:25, R. M., k. 159verte, k. 160, nagranie przebiegu rozprawy, k. 162, min. 00:18:53-00:23:18, zeznania przesłuchanego w charakterze powoda A. P., k. 196verte -198verte, nagranie przebiegu rozprawy, k. 201, min. 00:01:54-00:33:14)

Wartość należnego pozwanemu ryczałtowego wynagrodzenia z tytułu wykonania prac objętych umową wyniosła 1.752.361,24 zł.

(okoliczność bezsporna)

Dokonując oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego Sąd nie podzielił prawdziwości i odmówił wiarygodności zeznaniom pozwanego. Treść zeznań pozwanego i przedstawiona w nich argumentacja dotycząca okoliczności i przyczyn opóźnienia w realizacji prac objętych umową pozostaje w jaskrawej sprzeczności z zeznaniami przesłuchanych w sprawie świadków: M. F., Z. K., R. M., R. P., M. P., D. S. oraz przesłuchanego w charakterze powoda Nadleśniczego A. P.. W świetle powyższych w pełni przekonujących, spójnych, wzajemnie ze sobą korespondujących zeznań brak jest podstaw do uznania wiarygodności twierdzeń pozwanego, iż opóźnienia w realizacji prac objętych umową były nieznaczące, że wynikały one tylko i wyłącznie z przyczyn obiektywnych, jak warunków atmosferycznych, albo z przyczyn leżących po stronie powoda jako zamawiającego, jak zbyt krótkie i przez to nierealne terminy wykonania

prac określane w poszczególnych zleceniach, znacząco większa ilość pracy do wykonania niż określona w umowie, brak wpływu na podwykonawców, którzy byli zatrudnieni przez powoda, koordynowanie prac podwykonawców przez powoda i rozliczanie się bezpośrednio z nimi. Z relacji wskazanych świadków oraz powoda wynikają okoliczności przeczące powyższemu tezom pozwanego. Decyzja o zleceniu prac podwykonawcom była wspólną decyzją stron, mającą na celu zapewnienie realizacji umowy i zarazem chroniącą pozwanego przed rozwiązaniem umowy przed terminem z jego winy. Nadzór i koordynacji pracy podwykonawców należała do powoda, zaś przyjęta forma rozliczeń, tj. dokonywanie płatności przez powoda bezpośrednio podwykonawcom wynikała ich nieufności do pozwanego i obawy o uzyskanie zapłaty. Obiektywne okoliczności, które powodowały opóźnienie w realizacji prac były uwzględniane przez powoda i to zarówno na etapie realizacji robót poprzez wydłużenie terminu wykonania prac określonego w zleceniu, jak w na etapie rozmów dotyczących wysokości kary umownej, co skutkowało znaczącym obniżeniem tejże kary. Pozwany, poza ogólnie wskazanymi przyczynami opóźnienia, nie był w stanie wskazać konkretnie zleceń, miejsca jego realizacji oraz obiektywnych przyczyn opóźnienia, których nie uwzględnił powód. Powyższe twierdzenia pozwanego należy zatem uznać za nieudolną próbę uwolnienia się od odpowiedzialności za nieterminowe wykonanie zobowiązania. Podobnie jak zapewnienia pozwanego, iż dysponował dostateczną ilością pracowników, pozwalającą mu na właściwe i terminowe wykonywanie prac i właściwie te prace organizował. Z zeznań przywołanych powyżej świadków wynika natomiast jednoznacznie, iż powód miał bardzo poważne problemy z organizacją pracy, zapewnieniem dostatecznej ilości pracowników, co zrodziło konieczność zlecenia prac podwykonawcom.

Sąd oddalił jako spóźnione i nie mające znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy wnioski dowodowe pozwanego zawarte w piśmie procesowym z dnia 6 marca 2018r. oraz wnioski dowodowe o przesłuchanie świadków zgłoszone na rozprawie w dniu 11 maja 2018r.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo zasługuje na uwzględnienie.

Podstawę prawną żądania pozwu stanowi art. 484 § 1 k.c. Zgodnie z powyższym przepisem w razie niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania kara umowna należy się wierzycielowi w zastrzeżonej na ten wypadek wysokości bez względu na wysokość poniesionej szkody.

W ocenie Sądu w niniejszej sprawie zostały spełnione wszystkie określone w powyższym przepisie przesłanki zasadności żądania kary umownej przez wierzyciela.

Nie ulega zdaniem Sądu wątpliwości, iż pozwany jako wykonawca nie wykonywał zleczanych mu na podstawie łączącej strony umowy prac w zastrzeżonych przez powoda, a określanych w poszczególnych zleceniach, terminach.

Strony uzgodniły zaś, jak wynika jednoznacznie z zapisu § 10 ust. 1 umowy, iż w przypadku opóźnienia w wykonaniu prac objętych danym zleceniem, wykonawca zapłaci zamawiającemu kary umowne w wysokości 2% wartości tego zlecenia, za każdy dzień opóźnienia liczonej po upływie terminu podanego w zleceniu.

Powód wykazał w toku niniejszego procesu, iż pozwany dopuścił się znaczącego opóźnienia z realizacji następujących zleceń: w leśnictwie T. - zlecenie nr 5, w leśnictwie R. – zlecenie nr 36 i 39, w leśnictwie S. – zlecenia nr 1, 2, 3, 6, 10, 14, 22, 28, 33, 34, 35, 36, 40, 41, 42, 46, 57. Pozwany realizując prace objęte wskazanymi powyżej zleceniami wydanymi przez upoważnione przez zamawiającego osoby dopuścił się znaczącego opóźnienia. W związku z powyższym powód jako zamawiający wzywał pozwanego do wykonania prac. W piśmie z dnia 8 lipca 2015r. powód wezwał pozwanego do ostatecznego wykonania następujących prac:

- w Leśnictwie S.:

1. prace w zakresie hodowli lasu – pielęgnacji gleby, objęte zleceniami: nr 33 – gdzie termin realizacji upłynął 12 czerwca 2015r., nr 35 – gdzie termin realizacji upłynął 30 czerwca 2015r. ,

2. prace z zakresu pozyskania drewna, objęte zleceniami nr 34, 36 i 37, gdzie termin realizacji upłynął 30 czerwca 2015r.

- **w Leśnictwie T.:** prace z zakresu pozyskania drewna objęte zleceniem nr 25, gdzie termin wykonania prac upłynął 31 marca 2015r.

- **w Leśnictwie R.** prace z zakresu pozyskania drewna objęte zleceniem nr 36 i 39, gdzie terminy wykonania prac upłynęły odpowiednio: 20 czerwca 2015r., 15 i 30 czerwca 2015r.

Po wielokrotnych monitach, odbytych spotkaniach i rozmowach, zlecenia przekazane wykonawcy w 2015r. zostały zrealizowane do końca obowiązywania umowy, tj. do 31 grudnia 2015r., przy czym część tych zleceń została zrealizowana przez podwykonawców wskazanych dopuszczonych przez powoda w uzgodnieniu z pozwanym. W związku z nieterminowym wykonaniem prac (zwłoka wyniosła o kilku do kilkudziesięciu dni) powód naliczył kary umowne w wysokości 2% wartości zleceń, tj. łącznie kwotę 185.541,56 zł. Z tytułu opóźnienia w realizacji zleceń w leśnictwie S. powód naliczył karę umowną w kwocie 16.212,43 zł. Opóźnienie dotyczyło realizacji prac objętych zleceniami nr: 2, 22, 35, 38, 41, 42. Z tytułu opóźnienia w realizacji zleceń w leśnictwie T. powód naliczył karę umowną w kwocie 14.737,26 zł, w leśnictwie R. – 38.566,52 zł oraz kwotę 116.025,35 zł.

Bezspornym jest także, faktu tego bowiem powód nie kwestionował, iż na skutek opóźnienia w realizacji przez pozwanego poszczególnych zleceń i objętych nimi prac z zakresu gospodarki leśnej, powód nie poniósł szkody. Należy jednakże mieć na uwadze, iż już z samego literalnego brzmienia przepisu art. 484 § 1 k.c. wynika, iż kara umowna należy się wierzycielowi w zastrzeżonej na ten wypadek wysokości bez względu na wysokość poniesionej szkody.

Należy wskazać, iż zgodnie z ugruntowanym orzecznictwem Sądu Najwyższego (por. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 2003r., III CZP 61/03) zastrzeżenie kary umownej na wypadek niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania nie zwalnia dłużnika z obowiązku jej zapłaty w razie wykazania, iż wierzyciel nie poniósł szkody.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego podkreślono także, iż z punktu widzenia wierzyciela samo niewykonanie zobowiązania jest szkodą a umówiona kara służy w sposób ogólny jej naprawieniu, co w gospodarce opartej na swobodzie umów oznacza funkcję stymulacyjną skłaniającą do wykonania zobowiązań zgodnie z ich treścią, skoro kara umowna może mieć na celu samo skłonienie dłużnika do spełnienia swego zobowiązania pod groźbą sankcji w razie niewykonania zobowiązania (por. wyrok Sądu Najwyższego z sierpnia 2008r., VCSK 85/08).

W niniejszej sprawie mamy do czynienia z nieterminowym wykonaniem zobowiązania. Ostatecznie bowiem wszystkie prace objęte przedmiotowymi zleceniami zostały wykonane, w części dzięki podwykonawcom, jednakże nie zwalnia to w żadnej mierze pozwanego z obowiązku uiszczenia z zastrzeżonej na tę okoliczność kary umownej. Należy podkreślić przy tym, iż opóźnienie w realizacji poszczególnych prac z zakresu gospodarki leśnej, szczególnie w zakresie pozyskania drewna rodziło dla powoda trudności i problemy w kontaktach z kontrahentami. Powód nie poniósł szkody z tytułu nieterminowego wykonywania prac przez pozwanego, nie płacił żadnych kar. Miał natomiast duże perturbacje organizacyjne, głównie wtedy, gdy opóźnienie dotyczyło prac w zakresie pozyskania drewna. Prace nie wykonane w jednym leśnictwie musiały być kompensowane poprzez podjęcie prac w innym leśnictwie. Głównym dochodem powoda jest bowiem dochód ze sprzedaży drewna i powód nie mógł dopuścić do tego, aby na skutek nierzetelności pozwanego, nie były realizowane kontrakty w zakresie sprzedaży drewna. Niedotrzymanie tych kontraktów groziło bowiem dużymi karami finansowymi. Główny problem dotyczył leśnictw: T., S., R. w zakresie pozyskania drewna liściastego. Były tam duże opóźnienia dotyczące znaczących ilości drewna. Aby zrealizować dostawy do kontrahentów powód musiał łączyć dostawy drewna z innych leśnictw, co jest też uciążliwe dla odbiorców, którzy żądają dostawy drewna z jednego leśnictwa. Zdarzyła się także sytuacja, iż pozyskane drewno z wycinki dokonanej przez pozwanego leżało przez dwa miesiące w lesie, co obniżyło jakość pozyskanego surowca i było przedmiotem reklamacji przez odbiorcę.

Brak jest także podstaw, w świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, do uznania, iż opóźnienie w wykonaniu przedmiotowych zleceń było całkowicie niezależne i niezawinione przez pozwanego. Należy bowiem podkreślić, iż odpowiedzialność dłużnika z tytułu wykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania, w tym również odpowiedzialność z tytułu niewykonania zobowiązania w terminie (art. 476 k.c.) należy oceniać wg reguł określonych nie tylko w art. 476 k.c., ale także wg reguł wynikających z przepisów art. 471-474 k.c. O należywym wykonaniu zobowiązania możemy mówić m.in., gdy zobowiązanie jest wykonane w określonym przez strony terminie. Uchybienie terminu można przybrać postać zwłoki, gdy dłużnik ponosi odpowiedzialność za uchybienie terminowi, lub opóźnienia, gdy dłużnik takiej odpowiedzialności nie ponosi, bo – jak reguluje to art. 476 k.c. in fine opóźnienie w spełnieniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi.

W niniejszym procesie pozwany nie wykazał, aby opóźnienie w wykonaniu zobowiązania było następstwem okoliczności, za które nie ponosi on odpowiedzialności. Pozwany nie udowodnił tezy, iż opóźnienia w realizacji prac objętych umową były nieznaczące, że wynikały one tylko i wyłącznie z przyczyn obiektywnych, jak warunków atmosferycznych, albo z przyczyn leżących po stronie powoda jako zamawiającego, jak zbyt krótkie i przez to nierealne terminy wykonania prac określone w poszczególnych zleceniach, znacząco większa ilość pracy do wykonania niż określona w umowie, brak wpływu na podwykonawców, którzy byli zatrudnieni przez powoda, koordynowanie prac podwykonawców przez powoda i rozliczanie się bezpośrednio z nimi. Z treści zebranego w sprawie materiału dowodowego wynikają okoliczności przeczące powyższym tezom pozwanego. Decyzja o zleceniu prac podwykonawcom była wspólną decyzją stron, mającą na celu zapewnienie realizacji umowy i zarazem chroniącą pozwanego przed rozwiązaniem umowy przed terminem z jego winy. Nadzór i koordynacja pracy podwykonawców należała do powoda, zaś przyjęta forma rozliczeń, tj. dokonywanie płatności przez powoda bezpośrednio podwykonawcom wynikała ich nieufności do pozwanego i obawy o uzyskanie zapłaty. Obiektywne okoliczności, które powodowały opóźnienie w realizacji prac były uwzględniane przez powoda i to zarówno na etapie realizacji robót poprzez wydłużenie terminu wykonania prac określonego w zleceniu, jak w na etapie rozmów dotyczących wysokości kary umownej, co skutkowało znaczącym obniżeniem tejże kary.

W toku niniejszego procesu zostało wykazane, iż opóźnienia w wykonaniu zleceń przez pozwanego wynikały, ze złej organizacji pracy, zbyt małej ilości sprzętu oraz zbyt małej ilości pracowników. Pracownicy pozwanego żalili się do leśniczych, że nie mają wypłacanego przez pozwanego wynagrodzenia. Były sytuacje, że pracownicy pozwanego odmawiali dalszego świadczenia pracy z uwagi na niewypłacenie wynagrodzenia, oświadczyli leśniczemu, iż dopiero, jak pozwany zapłaci im zaległe wynagrodzenie przystąpią do pracy.

W świetle opisanych powyżej okoliczności należy uznać, iż opóźnienie w wykonaniu zobowiązania, jest następstwem okoliczności, za które odpowiedzialność ponosi pozwany.

Sąd nie znalazł przy tym podstaw do zastosowania w niniejszej sprawie zasad z art. 484 § 2 k.c. Zgodnie z powyższym przepisem, który stanowi wyjątek od zasady *pacta sunt servanda* i od art. 353¹ k.c., jeżeli zobowiązanie zostało w znacznej części wykonane, dłużnik może żądać zmniejszenia kary umownej, to samo dotyczy wypadku, gdy kara umowna jest rażąco wygórowana.

Dla uznania, że kara umowna jest rażąco wygórowana, koniecznym jest wykazanie, że dysproporcja między wysokością kary umownej a możliwym interesem wierzyciela ma charakter szokujący i rażący poczucie słuszności. Dla dokonania tej oceny należy odnieść się do interesu powoda jako wierzyciela, interesu o charakterze subiektywnym, ponieważ na ocenę rażącego wygórowania kary umownej nie powinny wpływać okoliczności leżące po stronie dłużnika – stopień winy lub sytuacja majątkowa, typu brak zysku z realizacji umowy (por. wyrok Sądu Najwyższego z 26 stycznia 2011r., II CSK 318/10).

Jak wskazał Sąd Apelacyjny w Łodzi w uzasadnieniu wyroku z dnia 23 sierpnia 2013r. w sprawie I ACa 267/13 „za podstawę oceny rażącego wygórowania kary umownej nie może służyć stosunek kary umownej do świadczenia głównego. Kryterium to jest niewłaściwe ze względu na funkcje kary, która zastępuje odszkodowanie, a nie świadczenie główne. Ponadto pomija ono funkcję represyjną i uzależnia ocenę wysokości kary umownej od jednej

tylko okoliczności – wartości świadczenia głównego. Kolejnym możliwym kryterium jest stosunek kary umownej do interesu majątkowego wierzyciela. W doktrynie zauważa się słusznie, iż jest ono nieodpowiednie bo ocena zostaje oparta wyłącznie na kryteriach subiektywnych leżących po stronie wierzyciela i pomija całkowicie funkcję represyjną kary umownej. Dlatego też, jak podkreśla doktryna, najważniejsze dla oceny rażącego wygórowania kary umownej jest kryterium ogółu majątkowych i niemajątkowych interesów wierzyciela, jakie miał on w wykonaniu zobowiązania”.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy, w ocenie Sądu biorąc pod uwagę powyższe kryterium, brak jest podstaw do uznania, iż zastrzeżona przez strony w łączącej ich umowie kara umowna ma charakter rażąco wygórowany. Powołując się na powyższą okoliczność pozwany wskazał, iż wartość należnego mu ryczałtowego wynagrodzenia wyniosła 1.752.361,24 zł, wartość zaś wartość kary umownej – 109.377 zł.

W świetle przywołanych powyżej rozważań okoliczność przywołana przez pozwanego w żadnej mierze nie może stanowić kryterium rażącego wygórowania kary umownej. Biorąc pod uwagę charakter prac objętych przedmiotową umową, interes wierzyciela w terminowej realizacji tychże prac, znaczące problemy organizacyjne związane z koniecznością zapewniania realizacji kontraktów na dostawę drewna, ryzyko niewykonania w terminie prac niezbędnych dla realizacji i zakończenia 10-letniego planu urządzania lasu, kontrolowanego i rozliczanego przez Ministra Środowiska, który to okres kończył się właśnie w 2015r., należy uznać, iż kara umowna nie może być uznana za rażąco wygórowaną.

Mając powyższe na uwadze Sąd uwzględnił powództwo w całości i zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 109.376,56 zł.

O odsetkach od zasądzzonego świadczenia Sąd orzekł na podstawie art. 481 k.c., zasadzając odsetki ustawowe za opóźnienie od dnia 9 grudnia 2016r. tj. od dnia upływu 7-dniowego terminu spełnienia świadczenia określonego w pierwszym wezwaniu do zapłaty skierowanym przez powoda do pozwanego.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c., stosując zasadę odpowiedzialności za wynik procesu. Skoro pozwany przegrał proces w całości winien on zwrócić powodowi poniesione przez niego koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. Na poniesione przez powoda koszty procesu składa się kwota 5.400 zł tytułem wynagrodzenia pełnomocnika procesowego, ustalona na podstawie § 2 pkt 6 w zw. z § 3 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 października 2016r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U z 2016r., poz. 1668).

Na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w związku z art. 98 k.p.c. Sąd nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim kwotę 5.469,00 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych, tj. nieuiszczonej opłaty sądowej od pozwu, od której powód był zwolniony ustawowo.